

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

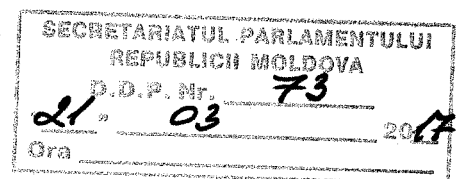
21 martie 2017

P.M. nr. 88

Biroului permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În temeiul articolului 73 al Constituției Republicii Moldova, articolului 47 din Regulamentul Parlamentului și articolului 5 din Hotărârea Parlamentului nr.316 din 23.12.2016, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de hotărâre cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățământ.

Anexă: - proiectul de hotărâre - 1 filă;
- Raportul Comisiei speciale - 21 file.

Deputați în Parlament:

 Radu MUDREAC

 Valentina ROTARU

 Elena BODNARENCO

 Victor ROȘCA

 Lilian CARP

 Aliona GOȚA

 Boris GOLOVIN

HOTĂRÎRE
cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea
cadrlui legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile
preșcolare și de învățămînt

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrlui legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățămînt, constituită prin Hotărîrea Parlamentului nr. 316/2016.

Art. 2. – Guvernul va asigura implementarea de către autoritățile administrative centrale și locale a prevederilor cadrlui legal ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățămînt.

Art. 3. – Guvernul, în termen de 3 luni:

a) va elabora și va prezenta Parlamentului propuneri privind modificarea și completarea legislației în vigoare în vederea asigurării alimentației calitative și sigure pentru viața și sănătatea copiilor în instituțiile de învățămînt;

b) va adopta actele normative necesare pentru reglementarea aplicării uniforme a legislației din domeniu.

Art. 4. – Procuratura Generală, în termen de 2 luni, va informa Parlamentul privind:

a) acțiunile întreprinse pe marginea procesului penal privind depășirea atribuțiilor de serviciu de către persoanele publice din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor;

b) implicarea funcționarilor din cadrul direcțiilor educație, tineret și sport din municipiul Chișinău în trucarea licitațiilor;

c) acțiunile întreprinse pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de livrarea alimentelor alterate.

Art. 5. – Controlul asupra executării prezentei hotărîri va fi exercitat de Comisia protecție socială, sănătate și familie, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și Comisia agricultură și industrie alimentară.

Art. 6. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

11 03 2017

CS nr. 29

**Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea
cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile
preșcolare și de învățământ**

1. Contextul general

1.1. Temeiul legal

Comisia specială pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățământ (denumită în continuare *Comisie specială*) a fost instituită prin Hotărârea Parlamentului nr. 316/2016, în temeiul art. 32 și 33 din Regulamentul Parlamentului.

1.2. Obiectivele Comisiei speciale:

- a) evaluarea situației în ansamblu privind alimentația copiilor în instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar;
- b) analiza tuturor neregulilor și încălcărilor depistate în cadrul investigațiilor și controalelor efectuate;
- c) identificarea setului de acte legislative ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar, precum și a curenților legislative ce au condus la abaterile de proporții descoperite;
- d) identificarea soluțiilor legislative ce ar îmbunătăți procesul de selectare a agenților economici care aprovizionează instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar cu produse alimentare, etapele și modul de organizare a licitațiilor, precum și găsirea soluțiilor la alte probleme depistate.

1.3. Membrii Comisiei speciale

Comisia specială este formată din reprezentanți ai fracțiunilor și grupurilor parlamentare, având următoarea componență:

Radu MUDREAC	– Președinte
Valentina ROTARU	– Secretar
Elena BODNARENCO	– membru
Victor ROȘCA	– membru

Lilian CARP	– membru
Boris GOLOVIN	– membru
Aliona GOȚA	– membru

1.4. Activitatea Comisiei speciale

Comisia specială s-a întrunit în 16 ședințe de lucru, efectuând 8 vizite de documentare la instituțiile de învățământ preșcolar. De asemenea a organizat audieri publice privind alimentația copiilor în instituțiile de învățământ preșcolar cu participarea reprezentanților comitetelor părintești.

În perioada de activitate a Comisiei speciale au fost audiate următoarele instituții:

1. Centrul Național Anticorupție;
2. Ministerul Educației;
3. Ministerul Sănătății;
4. Centrul de Sănătate Publică din municipiul Chișinău;
5. Centrul Național de Sănătate Publică;
6. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;
7. Direcția municipală pentru siguranța alimentelor;
8. Primăria municipiului Chișinău;
9. Direcția generală educație, tineret și sport a Consiliului municipal Chișinău, inclusiv direcțiile sectoriale;
10. Direcția generală comerț, alimentație publică și prestări servicii a Consiliului municipal Chișinău;
11. Agenția Achiziții Publice.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare nu a dat curs invitației și nu s-a prezentat la audieri.

În vederea facilitării accesului la informație, pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova au fost publicate informații privind desfășurarea ședințelor Comisiei speciale, iar la finalizarea fiecărei ședințe a fost publicat câte un comunicat de presă.

Ședințele Comisiei speciale s-au desfășurat în mod public, cu participarea reprezentanților mass-media, fapt ce a contribuit la mediatizarea activității comisiei.

Toate ședințele Comisiei speciale au fost documentate în conformitate cu cerințele lucrărilor de secretariat stabilite pentru Secretariatul Parlamentului, de asemenea a fost efectuată înregistrarea audio a acestora.

În cadrul activității sale, Comisia specială a solicitat informații scrise de la instituțiile vizate ale statului. Informațiile, răspunsurile oficiale, propunerile și alte documente ce au parvenit în comisie sunt parte integrantă a prezentului raport și se

anexează la acesta. Înregistrările audio efectuate pe parcursul activității Comisiei speciale se păstrează în arhiva Secretariatului Parlamentului.

2. Constatările Comisiei speciale

Organizarea corectă a alimentației copiilor are o importanță socială majoră, fiind un factor determinant în dezvoltarea armonioasă a fiecărui om. Alimentația rațională are influență decisivă asupra dezvoltării fizice și intelectuale a copilului.

Pornind de la dezideratul enunțat, urmare a audierilor instituțiilor statului responsabile de alimentația copiilor în instituțiile de învățământ, Comisia specială expune următoarele.

Situația ce predomină în domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățământ reflectă unele probleme generate de managementul acestuia. Din informațiile prezentate de Ministerul Sănătății și instituțiile subordonate, de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și structurile sale teritoriale, de direcțiile educație, tineret și sport ale municipiului Chișinău, precum și de alți factori cu putere de decizie, se constată că cadrul legislativ și normativ reglementează suficient domeniul, doar că acesta nu se respectă.

Comisia specială a întreprins vizite de documentare la patru grădinițe din municipiul Chișinău și patru grădinițe din trei raioane ale republicii. Vizitele au fost inopinate, fără informarea prealabilă a conducătorilor sau direcțiilor educație, tineret și sport de sector. Astfel, au fost vizitate următoarele instituții: Grădinița nr. 73 și Grădinița nr. 92 din sectorul Botanica, Grădinița-creșă nr. 158 din sectorul Buiucani, Grădinița nr. 3 din orașul Durlești, Grădinița „Florica” din satul Măgdăcești (raionul Criuleni), Grădinița „Curcubeu” din satul Ratuș (raionul Criuleni), Grădinița „Struguraș” din satul Românești (raionul Strășeni), Grădinița nr. 3 „Mugurașii” din satul Peresecina (raionul Orhei). Instituțiile au fost selectate aleatoriu, fără ca anterior să fi existat unele plângeri în privința acestora.

Membrii Comisiei speciale au verificat starea blocurilor alimentare, a depozitelor, de asemenea au examinat procesele de primire și înregistrare a produselor alimentare, actele de proveniență, certificatele de conformitate, registrele de evidență a calității produselor, termenele de valabilitate etc. În discuțiile cu conducătorii grădinițelor au fost abordate problemele cu care aceștia se confruntă și au fost examinate meniurile, registrele de plângeri din partea părinților etc.

În urma vizitelor de documentare au fost depistate unele neajunsuri, cum ar fi lipsa înscrierilor în registrele de primire a produselor alimentare, carnea de vită recepționată cu termenul de valabilitate la limita expirării, condiții neconforme de păstrare a produselor, starea deplorabilă a blocurilor alimentare.

Comisia specială a organizat dezbateri publice cu participarea reprezentanților comitetelor părintești. În pofida faptului că puțini părinți au dat curs invitației de participare la discuții, cei prezenți au afirmat că în farfuriile copiilor mai ajung produse care au fost interzise, precum margarina, laptele condensat, pâinea de calitate proastă. În unele grădinițe copii nu primesc fructe,

meniurile nu sunt adaptate vârstei, volumul unei porții pentru copii de diferite vârste nu corespunde necesităților.

În același timp, instituțiile audiate au încercat să demonstreze că își îndeplinesc atribuțiile în mod corespunzător.

Mai jos sunt expuse câteva dintre informațiile puse la dispoziție de către instituțiile audiate.

2.1. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, în conformitate cu prevederile legale și în limita competențelor, a întreprins următoarele:

- a efectuat controale oficiale la operatorii din sectorul alimentar privind verificarea respectării cerințelor sanitar-veterinare și privind siguranța alimentelor la toate etapele lanțului alimentar;
- a efectuat, pe parcursul anului 2016, controalele oficiale la instituțiile de învățământ în conformitate cu programul de planificare a controalelor în subdiviziunile teritoriale. În particular, pe parcursul perioadei ianuarie–iulie 2016, inspectorii subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor (STSA) au efectuat 522 de controale oficiale vizând blocurile alimentare din instituțiile de învățământ preșcolar și 530 de controale vizând blocurile alimentare din instituțiile de învățământ general;
- în luna august 2016 a solicitat președinților de raioane/autorităților publice locale crearea, cu participarea specialiștilor subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor, a comisiilor raionale/municipale privind evaluarea gradului de pregătire a instituțiilor educaționale pentru noul an școlar, întru asigurarea condițiilor optime de activitate a instituțiilor de învățământ, inclusiv alimentația copiilor. Din numărul total de subdiviziuni teritoriale (37), în comisiile intersectoriale au fost incluse 30 de subdiviziuni. Nu au fost incluse următoarele subdiviziuni: Anenii Noi, Călărași, Cimișlia, Taraclia, Telenești, Comrat și Vulcănești. Astfel, în scopul evaluării nivelului de pregătire a blocurilor alimentare pentru noul an de studii, inspectorii STSA au efectuat 1536 de inspecții, verificând 64% din totalul blocurilor alimentare existente (2417);
- la solicitarea Centrului Național Anticorupție, în perioada 24–25 noiembrie 2016 a acordat suportul specializat pentru efectuarea verificării siguranței alimentelor, precum și a corespunderii cu normele de calitate a produselor alimentare, la două depozite de produse alimentare din municipiul Chișinău care livrau produse instituțiilor educaționale și altor instituții publice. În cadrul controalelor oficiale, specialiștii Agenției, în comun cu inspectorii Subdiviziunii teritoriale pentru siguranța alimentelor Chișinău, cu specialiștii Centrului Național de Sănătate Publică și cu ofițerii Centrului Național Anticorupție, au stabilit condițiile de funcționare a depozitelor în cauză, cu prelevarea probelor de produse alimentare de origine animală și nonanimală;
- în scopul eficientizării actului de control, în conformitate cu prevederile art. 4 alin. (6) din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de

întreprinzător, Agenția a solicitat Ministerului Sănătății delegarea la nivel teritorial a specialiștilor din cadrul centrelor de sănătate publică în vederea desfășurării controalelor comune. Ministerul Sănătății a satisfăcut parțial solicitarea Agenției și, drept rezultat, împreună cu specialiștii din cadrul centrelor de sănătate publică s-au efectuat controale comune numai în cadrul a 8 raioane (Anenii Noi, Orhei, Râșcani, Soroca, Telenești, Cantemir, Criuleni, Dondușeni). În alte 8 raioane s-au efectuat controale comune cu participarea specialiștilor din cadrul organelor locale de specialitate în domeniul învățământului (Cahul, Cantemir, Căușeni, Criuleni, Dondușeni, Glodeni, Leova, Ungheni). În altele 21 de raioane s-au efectuat controale în afara comisiilor;

– în perioada **25 noiembrie–23 decembrie 2016**, inspectorii subdiviziunilor teritoriale/municipale pentru siguranța alimentelor au efectuat numeroase controale vizând blocurile alimentare ale instituțiilor de învățământ (1250 de controale la blocuri alimentare din cadrul instituțiilor de învățământ preșcolar; 1167 de controale la blocuri alimentare din cadrul instituțiilor de învățământ general). Totodată au fost verificate 19 depozite ale agenților economici care livrează produse alimentare instituțiilor educaționale;

– conform Dispoziției Guvernului Republicii Moldova nr. 56-d din 26 aprilie 2016, subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor au fost informate cu referire la necesitatea de a participa în cadrul licitațiilor privind achiziționarea produselor alimentare, organizate în cadrul autorităților administrației publice locale/organului local de specialitate în domeniul învățământului, însă administrația publică locală/organul local de specialitate în domeniul învățământului nu include întotdeauna reprezentanții Agenției în grupul de lucru privind organizarea licitațiilor. Astfel, din 37 de subdiviziuni teritoriale pentru siguranța alimentelor, la desfășurarea licitațiilor privind achiziționarea produselor alimentare pentru instituțiile vizate au participat, *ca membri fără drept de decizie*, specialiști din 14 subdiviziuni.

În urma controalelor oficiale efectuate în această perioadă s-a stabilit că majoritatea furnizorilor de produse alimentare către instituțiile de învățământ sunt autorizați sanitar-veterinar. Calitatea produselor alimentare admise pentru organizarea alimentației în instituțiile educaționale este confirmată, în mare parte, prin actele ce însoțesc produsele alimentare (certIFICATE de inofensivitate, certificate sanitar-veterinare, certificate de conformitate). Totodată, în urma inspecțiilor s-au depistat produse neconforme, cum ar fi *produse cu termenul expirat, produse fără acte ce confirmă calitatea și inofensivitatea, produse nemarcate, alimente din lista produselor interzise în alimentație, produse alimentare pentru care nu se admite congelarea repetată, produse alimentare afectate de rozătoare, cazuri de transportare a produselor alimentare cu unități de transport neautorizate sanitar-veterinar*. Produsele neconforme au fost retrase din consum și supuse denaturării.

Au fost întocmite **756** de prescripții pentru înlăturarea neconformităților, cu stabilirea termenelor de înlăturare a neajunsurilor depistate, și **23** de procese-verbale de constatare a contravenției. Activitatea a două blocuri alimentare din

cadrul instituțiilor de învățământ preșcolar a fost suspendată (Taraclia), în lipsa condițiilor de funcționare. Obiectele pentru care s-au întocmit prescripții sunt monitorizate privind înlăturarea neconformităților depistate în timpul controlului.

În conformitate cu Ordinul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor nr. 363 din 27 noiembrie 2016 cu privire la controale, la nivel teritorial au fost convocate 59 de ședințe cu conducătorii și angajații instituțiilor de învățământ pentru informarea acestora privind cerințele legislației din domeniul siguranței alimentelor. La aceste ședințe au participat 2005 persoane.

În temeiul Dispoziției Guvernului Republicii Moldova nr. 56-d din 26 aprilie 2016, au fost elaborate recomandări-cadru pentru definirea calității produselor alimentare admise pentru achiziții publice de produse în scopul organizării alimentației în instituțiile educaționale. Ulterior, recomandările-cadru au fost prezentate autorităților administrației publice locale, pentru a servi drept suport în organizarea licitațiilor pentru achiziționarea produselor alimentare, și managerilor instituțiilor de învățământ, în vederea respectării legislației în domeniul siguranței alimentelor.

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor, urmare a acțiunilor întreprinse, a constatat o serie de încălcări ale prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 412 din 25 mai 2010 pentru aprobarea Regulilor generale de igienă a produselor alimentare și ale Hotărârii Guvernului nr. 1209 din 8 noiembrie 2007 cu privire la prestarea serviciilor de alimentație publică, dintre care cele mai frecvente sunt:

- spațiile și sectoarele de producere nu sunt amplasate conform cerințelor, ceea ce permite încrucișarea fluxului tehnologic (a zonelor salubre cu cele insalubre). Totodată, unitățile respective sunt dotate cu utilaj și inventar tehnologic în stare de uzură avansată, ceea ce afectează derularea măsurilor sanitare eficiente și poate duce la contaminarea materiei prime și a bucatelor gata pentru consum;
- spațiile de depozitare a materiei prime nu sunt dotate cu termometre și psihrometre, echipamentul frigorific este insuficient, ceea ce duce la încălcarea condițiilor de păstrare (regimul termic, vecinătatea păstrării produselor);
- sistemul de ventilare este neadecvat, ceea ce favorizează formarea condensului de apă și apariția mușgaiului, o altă sursă de contaminare;
- lipsa evidenței recepționării și procesării produselor alimentare, inclusiv a evidenței produselor neconforme, ceea ce nu asigură trasabilitatea produselor alimentare;
- lipsa evidenței documentate a măsurilor sanitare (dezinfecție, dezinsecție, deratizare);
- lipsa rapoartelor de încercări cu privire la rezultatele analizelor probelor de produse alimentare, testelor de salubritate și buletinelor de analiză a apei potabile;
- lipsa spațiilor separate pentru depozitarea detergenților, dezinfectanților și inventarului sanitar;
- lipsa plaselor de protecție la sistemele de ventilare și ferestre, ceea ce favorizează pătrunderea dăunătorilor și posibila contaminare a bucatelor gata pentru consum.

Neconformitățile depistate și necesitatea întreprinderii măsurilor pentru îmbunătățirea stării blocurilor alimentare au fost aduse la cunoștință autorităților publice locale și organelor locale de specialitate în domeniul învățământului.

În urma examinării problemelor apărute în ultimul timp privind calitatea nesatisfăcătoare a produselor alimentare din unitățile de învățământ, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a identificat următoarele cauze care au generat situația dată:

- 1) nerespectarea, în mare parte, a acțiunilor trasate în Dispoziția Guvernului nr. 56-d din 26 aprilie 2016, în special cu referire la stabilirea normelor financiare alocate pentru organizarea alimentației copiilor conform necesităților fiziologice de consum, având în vedere că, în prezent, este alocată suma de circa 18 lei pe zi pentru un copil (patru mese, la grădinițe);
- 2) întocmirea incorectă a caietelor de sarcini privind cerințele față de calitatea produselor alimentare, transportare, depozitare;
- 3) cunoștințele insuficiente de care dau dovadă lucrătorii școlilor, grădinițelor privind cerințele față de calitatea produselor alimentare;
- 4) starea deplorabilă a blocurilor alimentare din grădinițe, nerespectarea normelor igienice, folosirea utilajului și a ustensilelor uzate;
- 5) admiterea livrării produselor alimentare fără acte de proveniență, ceea ce este strict interzis în conformitate cu legislația alimentară;
- 6) nerespectarea prevederilor actelor departamentale emise de instituțiile de resort;
- 7) nerespectarea termenelor de livrare a produselor alimentare, prevăzute în contract;
- 8) admiterea la licitații a intermediarilor și operatorilor economici neautorizați sanitar-veterinar.

Este de remarcat faptul că agenții economici câștigători ai licitațiilor sunt, în mare parte, doar intermediari. Aceștia nu respectă cerințele față de calitate/siguranța produselor alimentare și nu își asumă responsabilitate pentru produsele livrate, ceea ce impune ca managerii instituțiilor educaționale să fie mai exigenți față de acei agenți economici care le furnizează produsele alimentare. Hotărârea Guvernului nr. 1209 din 8 noiembrie 2007 cu privire la prestarea serviciilor de alimentație publică prevede „interzicerea recepționării și păstrării mărfurilor fără facturi și alte documente ce confirmă sursa de livrare a mărfurilor și calitatea lor. În ziua recepției, cantitatea produselor alimentare și materiei prime se verifică cu actele de însoțire a mărfurilor, iar calitatea produselor se controlează prin metoda organoleptică. În caz de necesitate, produsele sau o parte din ele se supun analizelor de laborator.” De specificat că, în conformitate cu Ordinul Ministerului Educației nr. 235 din 25 martie 2016 cu privire la aprobarea Regulamentului-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclu I și II, **directorii** instituțiilor menționate sunt responsabili de organizarea și funcționarea cantinelor din cadrul acestora, de asigurarea elaborării și implementării acțiunilor de protecție a copilului, precum și de

asigurarea achizițiilor publice potrivit reglementărilor cadrului legislativ și normativ în vigoare. Fișa postului directorului este elaborată și aprobată de organul local de specialitate în domeniul învățământului, în baza reglementărilor stabilite de Ministerul Educației. Directorul, în temeiul pct. 101 lit. c) din regulamentul menționat, aprobă fișele postului pentru personalul aflat în subordine, stabilind obligațiunile funcționale conform legislației și contractului individual de muncă.

În conformitate cu art. 53 alin. (8) lit. b) din Codul Educației, în cadrul instituțiilor de învățământ sunt angajați **asistenți medicali (personal nedidactic)**, care au următoarele competențe, conform aceluiași regulament: *organizarea examenului medical complex al elevilor din instituții, verificarea respectării cerințelor sanitar-igienice de întreținere a instituțiilor de învățământ, stabilite de Ministerul Sănătății și Ministerul Educației.* Asistentul medical al instituției este **subordonat directorului instituției.**

Ordinul Ministerului Sănătății nr. 638 din 12 august 2016 cu privire la implementarea Recomandărilor pentru un regim alimentar sănătos și activitatea fizică adecvată în instituțiile de învățământ din Republica Moldova prevede responsabilități pentru **personalul medical și personalul din blocurile alimentare din instituțiile de învățământ** și pentru medicii-șefi ai centrelor de sănătate publică teritoriale în ceea ce privește alimentația, statutul nutrițional al copiilor, elevilor și supravegherea condițiilor sanitare de alimentație.

Suplimentar, la indicația Ministerului Educației nr. 12/13-828 din 9 septembrie 2016, referitor la organizarea alimentației în instituțiile de învățământ, organele locale de specialitate în domeniul învățământului au fost atenționate asupra necesității de respectare a procesului de organizare și monitorizare a alimentației în instituțiile de învățământ general, conform cerințelor stabilite în Ordinul Ministerului Sănătății nr. 638/2016.

În scopul excluderii riscului de furnizare a produselor alimentare neconforme în instituțiile de învățământ, care pot prezenta un pericol pentru sănătatea copiilor, Agenția a întreprins următoarele acțiuni:

1. A fost înaintat demers către Agenția de Achiziții Publice (nr. 01-6/2951 din 30 decembrie 2016) privind solicitarea de a include în Lista de interdicție în procesul de achiziții publice pentru asigurarea cu produse alimentare a unităților de alimentație publică a agenților economici SRL „Sanex-Comerț” și SRL „Lovis-Angro”, care au fost vizați în dosarul anchetat de Centrul Național Anticorupție referitor la calitatea nesatisfăcătoare a produselor alimentare în instituțiile de învățământ. Urmare a neconformităților depistate în cadrul controalelor efectuate la operatorii economici menționați, subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor au informat autoritățile publice locale și organele locale de specialitate în domeniul învățământului privind recomandarea inițierii procedurii de înscriere a operatorilor economici respectivi în Lista de interdicție. În urma acestor acțiuni, în Lista de interdicție a fost inclus doar agentul economic SRL „Sanex-Comerț”.

2. Au fost remise propuneri și recomandări către toate consiliile raionale privind includerea cerințelor obligatorii în caietele de sarcini elaborate pentru organizarea licitațiilor referitoare la aprovizionarea cu produse alimentare a

instituțiilor de învățământ general, secundar, taberelor de odihnă și altor instituții similare pentru copii. Acestea se referă la lista produselor interzise pentru a fi achiziționate, ele prezentând risc pentru sănătatea copiilor, precum și la cerințele față de furnizori, modul de prezentare a produselor alimentare și documentele ce le însoțesc.

3. A fost elaborat Ordinul cu privire la planificarea și efectuarea controalelor oficiale la blocurile alimentare din instituțiile de învățământ general, instituțiile medico-sanitare, azilurile de bătrâni, centrele de reabilitare, inclusiv agenții economici care furnizează produse alimentare la unitățile enunțate pentru anul 2017.

4. Au fost elaborate, în comun cu Ministerul Educației și Centrul de Sănătate Publică, *Instrucțiunea cu privire la organizarea alimentației copiilor și elevilor în instituțiile de învățământ general și Standardele minime de dotare a instituției de educație timpurie*, în care sunt stabilite cerințele față de produsele alimentare, precum și cerințele față de utilaj, ustensile și condițiile necesare pentru activitatea blocurilor alimentare.

2.2. Ministerul Sănătății, împreună cu instituțiile din subordine – Centrul Național pentru Sănătate Publică și Centru de Sănătate Publică din municipiul Chișinău, în conformitate cu prevederile legale și în limita competențelor, a întreprins următoarele:

– în temeiul Ordinului Ministerului Sănătății nr. 638 din 12 august 2016 cu privire la aprobarea Recomandărilor pentru un regim alimentar sănătos și activitate fizică adecvată în instituțiile de învățământ din Republica Moldova și al Dispoziției nr. 544d din 16 septembrie 2016 cu privire la aprobarea planului de acțiuni privind implementarea Recomandărilor pentru un regim alimentar sănătos și activitate fizică adecvată în instituțiile de învățământ general din Republica Moldova, în perioada octombrie–decembrie 2016 a fost evaluată alimentația copiilor și elevilor din instituțiile de învățământ general;

– odată cu aprobarea Recomandărilor pentru un regim alimentar sănătos și activitate fizică adecvată în instituțiile de învățământ general din Republica Moldova (denumite în continuare *Recomandări*), centrele de sănătate publică teritoriale au organizat seminare de instruire cu personalul din instituțiile de învățământ general;

– specialiștii Centrului Național de Sănătate Publică, în comun cu centrele de sănătate publică teritoriale și instituțiile medico-sanitare, au organizat acțiuni de comunicare în cadrul Zilei mondiale a alimentației, în care au fost promovate principiile de alimentație sănătoasă în instituțiile de învățământ general;

– în această perioadă au fost examinate sortimentele de produse alimentare propuse în caietele de sarcini pentru achiziții, cu elaborarea propunerilor de conformare a sortimentului la prevederile Recomandărilor în vigoare, la compartimentul produselor interzise, și a fost acordat suport metodic în procesul de perfectare a meniurilor-model de perspectivă pentru instituțiile de educație. După conformarea meniurilor la prevederile Recomandărilor, au fost excluse produsele

din carne procesată industrial (crenvurștii, mezelurile), laptele condensat, turtele dulci, napolitanele și s-au redus parțial garniturile din crupe și paste făinoase, care, anterior, persistau în alimentația copiilor. Totodată, din tehnologia de preparare a produselor culinare s-au exclus bucatele preparate prin prăjire și s-a diversificat sortimentul de fructe și legume. De menționat că meniurile noi se vor realiza și vor fi funcționale doar după desfășurarea licitațiilor publice pentru produse alimentare în perioada anului 2017.

În instituțiile preșcolare, 100% de copii s-au alimentat, cantitativ, de patru ori pe zi, în sumă de 17,50 lei zilnic (în unele instituții au fost alocate sume suplimentare pentru alimentația copiilor din contul asociațiilor de părinți), iar în instituțiile preuniversitare, 100% din elevii claselor primare s-au alimentat, la dejun, în sumă de 7,45 lei. Analiza datelor denotă că ponderea elevilor care se alimentează în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal constituie 47,2%. Dintre ei, 97% se alimentează o dată pe zi, iar 12,6% se alimentează de două ori pe zi.

Conform datelor parvenite din centrele de sănătate publică teritoriale, în perioada menționată au fost evaluate 465 de instituții de educație timpurie, 344 de instituții de învățământ primar, gimnazial și liceal și 66 de instituții de învățământ profesional.

În urma evaluării alimentației în instituțiile de învățământ general din republică s-a constatat depășirea normelor fiziologice ale consumului de pâine, ulei de floarea-soarelui, crupe, paste făinoase și zahăr.

Evaluarea alimentației copiilor din creșe cu regimul de activitate de 9,5–10 ore. Deficitul mediu pe republică al consumului de lapte a constituit 45,3%. Ponderea deficitului de lapte arată astfel: Anenii Noi – 62%, Ungheni – 54%, Râșcani și Taraclia – 53%, Drochia – 46%, Șoldănești – 44%, Ialoveni – 43%, Orhei – 38%.

O problemă importantă o constituie și consumul de brânză semigrasă la copiii din instituțiile de educație timpurie. Astfel, media pe republică a deficitului consumului de brânză semigrasă reprezintă 45%. Cel mai mare deficit de acest fel a fost constatat în raioanele Drochia – 58%, Anenii Noi – 54%, Râșcani – 51,2%, Taraclia – 49%, Ialoveni – 45%, Ungheni – 43%.

Concomitent, a fost constatat un deficit mediu al consumului de legume, care a constituit, în perioada de referință, 35%. Reflectat pe raioane, acest deficit a fost resimțit astfel: în Șoldănești și Ungheni – 38%, Drochia – 37%, Taraclia – 36%, Râșcani – 35%, Ialoveni – 30%.

Deficitul mediu pe republică al consumului de fructe proaspete a constituit 67%. Pe raioane situația arată astfel: Taraclia – 63%, Ialoveni și Ungheni – 60%, Anenii Noi – 53%, Bălți – 30%, Râșcani – 25%.

O situație mai bună a fost constatată la consumul de carne, cu un deficit de 13%. Cel mai mare deficit al cărnii a fost determinat în instituțiile de învățământ din raioanele Șoldănești – 50%, Drochia – 30%, Râșcani – 21%, Cimișlia – 20%, Orhei – 17%.

Evaluarea alimentației copiilor din grădinițe cu regimul de activitate de 9,5–10 ore. Cel mai mare deficit mediu pe republică a fost constatat referitor la consumul de pește (36%). Pe raioane situația arată astfel: Soroca – 82%, Florești – 65%, Hâncești – 63%, Fălești și Șoldănești – 50%, Briceni – 49%, Glodeni – 48%, Ialoveni – 43%, Bălți – 45%, Dondușeni – 38%.

Deficitul mediu pe republică al consumului de lapte a constituit 30%. Ponderea cea mai mare comparativ cu media pe republică a fost constatată în raioanele Dondușeni – 78%, Soroca – 73%, Florești – 72%, Șoldănești – 53%, Râșcani și Drochia – 49%, Anenii-Noi – 48%, Hâncești și Ialoveni – 45%, Dubăsari – 40%, Glodeni – 30%.

Un deficit semnificativ a fost constatat la consumul de brânză, care a alcătuit 34%. Cel mai mare deficit de acest fel a fost înregistrat în raioanele Ceadâr-Lunga – 60%, Drochia – 58%, Șoldănești – 53%, Criuleni și Anenii Noi – 47%, Glodeni – 30%, Orhei – 28%.

Evaluarea alimentației copiilor din grădinițe cu regimul de activitate 12–24 de ore. Au fost evaluate grădinițele cu regimul de activitate de 12–24 ore din municipiile Chișinău și Bălți, în care s-a constatat un deficit de legume de 50%, de pește – 45%, de produse de cofetărie – 44%, de lapte și produse lactate – 32%, de fructe proaspete – 39%, de carne – 28%, de smântână – 23%, de unt și brânză – 19%, de ulei – 23%.

Evaluarea alimentației elevilor din instituțiile de învățământ primar. Ponderea consumului de cartofi în instituțiile de învățământ primar a constituit 78,2%. Cea mai mică pondere a consumului de cartofi a fost constatată în raioanele Șoldănești – 66,6%, Orhei – 67%, Glodeni – 69%, Râșcani – 76%, Anenii Noi – 73,3%.

Cantitatea medie de legume consumată de către elevi a constituit 58,5% din norma fiziologică de consum. Nivelul cel mai jos al consumului de legume față de media pe republică a fost determinat în raioanele Drochia – 13%, Cimișlia – 18%, Glodeni – 38%, Cantemir – 42%, Orhei – 48%, Anenii Noi – 51,0%.

Cantitatea medie de fructe proaspete consumată de către elevii din instituțiile de învățământ primar a constituit 80%. Ponderi mai joase decât media pe republică au fost constatate în raioanele Glodeni – 13,6%, Râșcani – 43%, Orhei – 46%, Cantemir, Edineț, Ungheni – 55%.

Elevii din instituțiile de învățământ primar au consumat lapte în proporție de 62,4% din norma fiziologică de consum. Cea mai joasă cantitate de lapte consumată de către elevi a fost constatată în raioanele Cantemir – 38,4%, Orhei – 52,8%, Șoldănești – 48,2%, Anenii Noi – 56,6%.

Ponderea consumului de brânză a constituit 67%. Cele mai joase valori la acest capitol au fost înregistrate în raioanele Drochia – 20,5%, Edineț – 41,1%, Șoldănești – 46,6%, Cantemir – 54%.

În meniurile elevilor din instituțiile de învățământ primar au fost incluse carnea și produsele din carne într-o pondere de 77,2% din norma fiziologică de consum, inclusiv carne de pui – 49,2%, carne de porc – 29,1%. În raioanele Edineț (41,1%), Șoldănești (46,6%), Strășeni (65,3%), Glodeni (69,3%), Ocnîța (75,3%) a

fost determinată cea mai joasă cantitate de consum de carne și produse din carne față de media pe republică.

Evaluarea alimentației elevilor din instituțiile de învățământ profesional. A fost evaluată alimentația în instituțiile de învățământ profesional și s-a constatat un deficit de legume de 50%, fructe proaspete – 50%, brânză – 50%, smântână – 45%, pește – 43%, carne – 43%, unt – 37, ouă – 34%, lapte și produse lactate – 32%, fructe proaspete – 32%, ulei – 30% etc.

Evaluarea alimentației copiilor și elevilor în municipiul Chișinău. În trimestrul IV al anului 2016, alimentația copiilor a fost organizată cu produse alimentare achiziționate la licitațiile publice anterioare, ceea ce a condus la alimentația neechilibrată a copiilor. În pofida diversificării sortimentului de fructe și legume, copiii au primit în cantități excesive pâine de grâu – 120,8%, produse de cofetărie – 161,8%, crupe și alte derivate ale cerealelor integrale – 136,2%, paste făinoase – 129,6%, brânză tare – 127,26%, sare iodată – 113%. Nu s-au îndeplinit normele la pâine de secară – 7%, făină de grâu, făină de grâu integrală – 54,7%, cartofi – 37,8%, legume – 37,2%, fructe proaspete – 49,5%, fructe uscate – 51,3%, zahăr – 18%, unt fără grăsimi vegetale – 15,6%, ulei – 27,4%, lapte și produse lactate acide lichide – 43,6%, carne – 33,3%, pește – 46,4%, smântână – 19,1%. La elevii cu vârsta cuprinsă între 7 și 17 ani, dejunurile acoperă doar 74,8–64,0% din aportul energetic necesar, 81,4–69,6% din necesitățile de proteine, 66,6–57,2% din lipidele necesare și 80,3–67,0% din glucide. Prânzurile pentru elevii de vârsta menționată acoperă doar 52,2–44,0% din necesitățile de energie, 56,7–47,8% din proteine, 45,3–39,4% din lipide și 53,5–45,7% din glucidele necesare.

Ministerul Sănătății, împreună cu instituțiile subordonate, urmare a analizei calității alimentației copiilor instituționalizați în perioada octombrie–decembrie a anului 2016, constată un consum sporit al pâinii, crupelor, pastelor făinoase, produselor de patiserie, uleiului de floarea soarelui și zahărului. În rația alimentară se observă un deficit al produselor de origine animalieră (carne, pește, lapte etc.), precum și al celor de origine vegetală, atât pentru copiii de vârstă preșcolară, cât și pentru școlari.

Evaluarea alimentației copiilor în instituțiile de educație denotă următoarele impedimente pentru organizarea alimentației copiilor:

- sursele financiare alocate nu sunt suficiente pentru îndeplinirea normelor fiziologice de consum;
- o parte din utilajul tehnologic și frigorific din cantinele instituțiilor de educație este cu termenul de exploatare depășit;
- lipsește utilajul tehnologic pentru implementarea metodelor noi de preparare a bucatelor la aburi și a supelor-creme;
- lipsește apa caldă curgătoare sub presiune în cantinele școlare;
- nu sunt organizate cursuri de instruire profesională continuă pentru bucătarii din instituțiile de educație;

- în statele de personal ale Direcției educație nu sunt prevăzute funcții de inginer tehnolog în alimentația publică (alimentația copiilor) și medic nutriționist;
- angajații depozitelor din instituțiile preșcolare nu dispun de studii în domeniul comerțului cu produse alimentare;
- se atestă un deficit de cadre de bucătari în instituțiile de educație (în unele instituții preșcolare, la prepararea bucatelor este antrenat personalul auxiliar).

În urma evaluărilor desfășurate în municipiul Chișinău s-au stabilit următoarele încălcări ale legislației sanitare în vigoare:

- livrarea în instituțiile preșcolare a produselor cerealiere (fulgi de ovăz, crupe de arpacaș, de orz și de grâu) în lipsa informației privind adresa producătorului, condițiile de păstrare, datele de identificare a lotului, declarațiile nutriționale, data producerii, lista ingredientelor și cantitățile acestora, termenul valabilității, instrucțiunile de folosire (producătorii SRL „Șteviprod”, SRL „V. A. Struc”);
- livrarea legumelor în lipsa certificatelor de inofensivitate (SRL „Prodagrotrade”);
- livrarea legumelor în cantități excesive în lipsa condițiilor de păstrare;
- încălcarea regimului de igienizare a veselei, a ustensilelor și a tehnologiei de preparare a bucatelor.

Pentru încălcările stabilite în procesul evaluării condițiilor sanitaro-igienice, pe parcursul trimestrului IV al anului 2016, în instituțiile de instruire și educație au fost aplicate următoarele măsuri de sancțiune:

- au fost perfectate 18 procese-verbale de constatare a contravenției pe numele conducătorilor și ale persoanelor cu funcție de răspundere din instituțiile educaționale;
- au fost emise două hotărâri prin care au fost interzise pentru consumul uman 4 292,7 kg de produse alimentare;
- a fost emisă o hotărâre privind interzicerea preparării produselor culinare în lipsa condițiilor necesare;
- au fost perfectate sesizări în adresa CSP Briceni și ANSA Briceni pentru cercetarea cazului de livrare pe piață a legumelor cu depășirea normativelor de nitrați.

Pentru redresarea situației create, în perioada menționată, au fost perfectate șapte prescripții sanitare în adresa conducătorilor instituțiilor educaționale și a agenților economici care livrează produse alimentare în aceste instituții.

2.3. Ministerul Educației, în conformitate cu prevederile legale și în limita competențelor, comunică următoarele.

Urmare a evenimentelor din noiembrie 2016, Ministerul Educației a solicitat organelor locale de specialitate din domeniul învățământului să verifice, în regim de urgență, calitatea organizării alimentației copiilor din instituțiile de educație timpurie, învățământ primar și gimnazial. În perioada 28–30 noiembrie 2016, la nivel local s-au constituit grupuri mixte de specialiști care au verificat 1194 de

instituții de educație timpurie, ceea ce constituie 81,7% din totalul de 1461 de asemenea instituții din țară, unde au fost depistate multiple carențe.

Sistemul de educație este descentralizat pe dimensiunea educației preșcolare și educației școlare către autoritățile publice locale de nivelul întâi și al doilea. Municipiul Chișinău este unicul din republică care asigură alimentarea elevilor prin intermediul combinatelor școlărești. Alimentația copiilor din grădinițele din municipiu este în competența direcțiilor educație, tineret și sport, care organizează licitațiile și sunt abilitate cu dreptul de a verifica calitatea produselor livrate.

Situația rămâne precară la nivelul republicii, iar Ministerul Educației este în dificultate de a raporta ce se întâmplă în cele 1100 de grădinițe ce se regăsesc în subordinea directă a primăriilor, care gestionează finanțele publice și care sunt responsabile de selectarea agenților economici, de calitatea produselor etc. Aceeași situație se atestă și în școli, care astăzi își gestionează autonom finanțele.

Analizând tot ce se întâmplă în sistem, Ministerul Educației a ajuns la concluzia că fiecare instituție responsabilă își face bine meseria pe dimensiunea sa, dar situația rămâne a fi una deplorabilă.

La indicația Guvernului, Ministerul Educației a elaborat, în cadrul unui grup comun de lucru, în conformitate cu prevederile legislației naționale în domeniul alimentației, *Instrucțiunea cu privire la organizarea alimentației copiilor și elevilor în instituțiile de învățământ general*. Instrucțiunea are menirea de a prevedea expres gradul de responsabilitate a tuturor actorilor implicați în procesul de alimentație în școli și grădinițe, inclusiv perfectarea fișelor de post ale persoanelor antrenate în alimentația copiilor, de a oferi unele repere metodologice clare de organizare a alimentației în școli și grădinițe, de a asigura accesul copiilor la produse alimentare sănătoase etc.

În cadrul controalelor efectuate s-a depistat lipsa a circa 266 de asistenți medicali și a peste 100 de bucătari în grădinițe, motivul de bază fiind salariul derizoriu al acestora, managerul și personalul din grădinițe fiind nevoiți să se implice la prepararea bucatelor, contrar rigorilor.

De asemenea, blocurile alimentare nu corespund cerințelor elementare pentru prepararea bucatelor, peste 90% din ele sunt dotate cu utilaj, inventar de bucătărie învechit, iar vasele în care se prepară mâncarea sunt din aluminiu – lucru interzis de Ministerul Sănătății. Grădinițele care au modernizat blocurile alimentare au beneficiat de donații din partea părinților sau a organizațiilor neguvernamentale și de caritate.

În ultimii 3 ani, administrația publică locală de nivelul întâi, cu excepția municipiului Chișinău, nu a investit în blocurile alimentare, nu a procurat utilaj tehnologic și frigorific modern.

Dar există și exemple pozitive, cum ar fi raionul Călărași, care, pe parcursul anului 2016, a identificat 1,5 milioane de lei pentru redresarea situației în unele blocuri alimentare.

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2017 au fost identificate 78 de milioane de lei care au contribuit la majorarea normei financiare pentru grădinițe de la 17 la 21 de lei, dar și aceasta reprezintă cu 4 lei mai puțin decât necesarul. În

perspectivă, pentru anii 2017 și 2018, cu suportul bugetar, dar și al părinților, norma financiară va fi majorată în continuare. E regretabil faptul că odată cu stabilirea normelor financiare pentru alimentație, în peste 80% din cazuri administrația publică locală și-a permis să alimenteze copiii sub suma de 17 lei, valabilă pentru anul 2016, făcând anumite economii și motivând acest lucru prin lipsa agenților economici care ar putea să livreze la timp anumite produse precum carne, pește, oua, lapte ș.a.

Pentru a evita asemenea situații este necesară reglementarea la nivel de țară a acestui proces – fie prin crearea unor entități centralizate ce se vor ocupa de alimentația copiilor, fie prin identificarea unor agenți economici care să presteze aceste servicii, asigurându-se astfel nu numai calitatea produselor, dar și personalul calificat.

2.4. Primăria municipiului Chișinău, în conformitate cu prevederile legale și în limita competențelor, comunică următoarele.

În baza dispoziției Primarului general nr. 729-dc din 25 noiembrie 2016 a fost creat Grupul de lucru având drept sarcină analiza implicării funcționarilor din cadrul direcțiilor educație, tineret și sport din Chișinău în dosarul de trucare a unor licitații privind achiziționarea produselor alimentare pentru școli și grădinițe, precum și constatarea existenței sau a inexistenței necesității de a stabili răspunderea disciplinară pentru funcționarii din cadrul serviciilor abilitate centrale și de sector, pentru angajații instituțiilor preșcolare și preuniversitare din municipiu.

În scopul acumulării din prima sursă a unor informații detaliate privind procesul de asigurare a instituțiilor cu produse alimentare, Grupul de lucru s-a întâlnit la fața locului cu diverse persoane responsabile, la o anumită etapă, de achiziționarea și prelevarea produselor alimentare în instituțiile de învățământ din municipiul Chișinău. La ședințele din cadrul Primăriei au fost invitați pentru discuții conducătorii instituțiilor preșcolare din toate sectoarele, șefii suspendați și cei interimari din cadrul direcțiilor educație, tineret și sport, metodiștii responsabili de monitorizarea proceselor educaționale din instituțiile preșcolare, contabilii, responsabilii de organizarea procedurii de achiziție, echipa managerială de la Direcția generală educație, tineret și sport, angajații secției responsabile de achiziții, pretorii sectoarelor municipiului Chișinău. Activitatea Grupului de lucru a fost planificată în cadrul primei ședințe, stabilindu-se ca prioritate determinarea cauzelor situației create, dar și propunerea unor soluții care ar permite redresarea situației și neadmiterea repetării acesteia.

Lipsa abordării sistemice, consecvente și constructive într-un domeniu atât de complex precum cel educațional a adus, în consecință, la problemele depistate de Grupul de lucru. Ceea ce s-a presupus inițial, la începutul anchetei de serviciu, spre regret a fost confirmat, fiind depistate și alte probleme serioase, atât la nivel de management instituțional, cât și la nivel atitudinal. Atitudinea permisivă a conducerii tuturor subdiviziunilor implicate în procesul de alimentație, lipsa de

responsabilitate și interesul material meschin au prevalat în raport cu normele legale și cele ale bunului simț. Generalizând cele menționate mai sus, constatăm:

- 1) un sistem haotic și fragmentat de asigurare a calității alimentației copiilor la nivel de instituții, inclusiv lipsa competențelor personalului antrenat și conlucrarea precară cu direcțiile educație, tineret și sport de sector;
- 2) organizarea ineficientă din punct de vedere al costurilor, cu grad major de risc, a alimentației copiilor în cadrul instituțiilor cu necesități mici sau al celor care necesită investiții majore la capitolul reparație și dotare;
- 3) insuficiența cunoștințelor managerilor instituțiilor la capitolul organizare a procesului de alimentație calitativă a copiilor, inclusiv necunoașterea cadrului legislativ-normativ existent și a rigorilor de monitorizare a calității alimentației;
- 4) lipsa unui mecanism eficient de comunicare cu părinții la capitolul alimentație a copiilor, inclusiv referitor la normativele nutriționale și financiare de alimentație a copiilor, colectarea și evaluarea feedbackului privind calitatea alimentației și a propunerilor de îmbunătățire a acesteia;
- 5) netransparența cheltuielilor publice efectuate la compartimentul alimentația copiilor;
- 6) conlucrarea insuficientă și ineficientă a conducătorilor instituțiilor de învățământ cu direcțiile educație, tineret și sport din sectoarele municipiului și atitudinea permisivă a persoanelor responsabile la sesizarea încălcărilor;
- 7) un sistem incompetent și fraudulos de organizare a licitațiilor publice la nivelul direcțiilor educație, tineret și sport sectoriale, influențat de neîndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor membrilor responsabili, dar și de lipsa abordării sistematice, consecvente și constructive a procesului de monitorizare a licitațiilor din partea responsabililor din cadrul Direcției generale educație, tineret și sport;
- 8) lacune în activitatea Secției de revizie și control din subordinea Direcției generale educație, tineret și sport, care, conform regulamentului aprobat la 1 februarie 2016, are funcția de a efectua revizia economico-financiară, inclusiv „verificarea directă, la fața locului, a existenței mijloacelor bănești, bunurilor materiale, produselor alimentare, condițiilor de păstrare, aprovizionarea cu produse alimentare conform cerințelor contractelor încheiate de achiziții publice”;
- 9) atitudinea superficială și lipsa exigenței persoanelor responsabile din cadrul preturilor de sector, al Direcției generale educație, tineret și sport, al direcțiilor educație, tineret și sport din sectoare în realizarea activităților de monitorizare a procesului de alimentație a copiilor;
- 10) lipsa delimitării clare a atribuțiilor și responsabilităților direcțiilor educație, tineret și sport din sectoarele municipiului, ale preturilor de sector și ale Direcției generale educație, tineret și sport;
- 11) politica incoerentă și neargumentată de cadre la nivelul Direcției generale educație, tineret și sport;
- 12) management defectuos al sistemului municipal de educație la nivelul Direcției generale educație, tineret și sport, al direcțiilor sectoriale educație, tineret și sport.

Pornind de la cele constatate, Grupul de lucru vine cu un șir de propuneri, care ar putea schimba pe termen scurt, dar și în perspectivă, starea de lucruri în acest domeniu extrem de important.

1. Elaborarea și aprobarea unui regulament intern unic de asigurare a calității alimentației copiilor la nivel de instituții, cu descrierea activităților și desemnarea persoanelor responsabile de implementarea acestora.
2. Examinarea alternativelor de organizare a alimentației copiilor, inclusiv prin externalizarea acestei activități și instituirea serviciilor de catering și/sau a unui proiect-pilot de asigurare cu produse alimentare a instituțiilor preșcolare prin intermediul combinatelor de alimentație care la moment livrează produse instituțiilor preuniversitare (câte 5 în fiecare sector).
3. Includerea modulului special „Alimentarea copiilor” în cerințele pentru participarea la concursul pentru ocuparea funcției de director, precum și completarea sistemului de evaluare a performanței conducătorului cu date ce țin de organizarea procesului de alimentație a copiilor.
4. Instituirea unui mecanism transparent de luare a deciziilor la capitolul alimentația copiilor, cu asigurarea participării în proces a părinților și altor persoane interesate.
5. Publicarea rapoartelor cu privire la cheltuielile publice efectuate, spre informare, pe paginile web existente.
6. Instituirea unui mecanism de comunicare a problemelor apărute în procesul de organizare a alimentației copiilor de către conducătorii instituției, cu implicarea pleneră a tuturor persoanelor responsabile din cadrul direcțiilor sectoriale, al preturilor de sector și al Direcției generale educație, tineret și sport în soluționarea acestora.
7. Centralizarea procesului de achiziții la nivelul Direcției generale educație, tineret și sport, inclusiv crearea serviciului unic de achiziții publice în cadrul Subdiviziunii management economico-financiar a Direcției generale educație, tineret și sport.
8. Fortificarea sistemului de audit intern, inclusiv întocmirea unui plan de acțiuni, de controale și evaluări programate și inopinate în comun cu direcțiile educație, tineret și sport sectoriale, formularea de concluzii și recomandări adecvate.
9. Reorganizarea Direcției generale educație, tineret și sport și a direcțiilor sectoriale în conformitate cu Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul învățământului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 404 din 16 iunie 2016, în corespundere cu Hotărârea Guvernului nr. 1001 din 26 decembrie 2011.
10. Efectuarea unui control riguros asupra managementului resurselor umane în cadrul Direcției generale educație, tineret și sport.
11. Aplicarea măsurilor de rigoare întru redresarea situației.

Pornind de la cele relatate, **Comisia specială atestă următoarele:**

- instituțiile responsabile de siguranța alimentară în instituțiile preșcolare și de învățământ cunoșteau situația în domeniul alimentației copiilor, dar nu au reflectat informația după eveniment;
- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor deține suficiente pârghii legale pentru a asigura implementarea prevederilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 113/2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor, conform cărora Agenția are drept scop atingerea unui înalt nivel de protecție a sănătății umane și a intereselor consumatorului privind siguranța alimentelor, inclusiv alimentația copiilor din cadrul instituțiilor de învățământ din Republica Moldova;
- urmare a evaluării alimentației în instituțiile de învățământ general din republică, s-a constatat majorarea normelor fiziologice de consum al pâinii, pastelor făinoase, crupelor, uleiului de floarea-soarelui și zahărului în detrimentul altor produse recomandate (carne, pește, ouă, lactate, fructe și legume);
- Grupul de lucru creat în cadrul Primăriei municipiului Chișinău, prin ancheta de serviciu efectuată, a confirmat că situația precară în domeniul alimentației copiilor a fost generată de interesul material, lipsa de responsabilitate, managementul defectuos al Direcției generale educație, tineret și sport și politica de cadre necorespunzătoare;
- majoritatea instituțiilor de învățământ au fost verificate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor doar după declanșarea anchetei Centrului Național Anticorupție, unul dintre motive fiind Ordinul nr. 19 din 2 februarie 2016 cu privire la moratoriul asupra controalelor de stat, emis de conducerea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor contrar prevederilor legale. Au fost interpretate eronat prevederile Legii nr. 18/2016 privind moratoriul asupra controlului de stat, care a intrat în vigoare la 1 aprilie 2016 și care, la art. 1 alin. (4) lit. j), prevede expres că moratoriul nu se aplică asupra controlului efectuat în domeniul supravegherii de stat a sănătății publice. În acest context, Comisia specială a solicitat Procuraturii Generale să se expună asupra legalității emiterii ordinului menționat și interpretării Legii nr. 18/2016;
- instituțiile preșcolare se confruntă cu o acută lipsă de personal medical, bucătari și personal auxiliar, motivul fiind salariile derizorii.

3. Identificarea setului de acte legislative ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar, precum și a soluțiilor legislative

Actele legislative ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățământ sunt:

- ✓ Legea nr. 113/2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor;

- ✓ Legea nr. 50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor;
- ✓ Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice;
- ✓ Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior;
- ✓ Legea nr. 78/2004 privind produsele alimentare;
- ✓ Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice;
- ✓ Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995;
- ✓ Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008;
- ✓ Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014.

Comisia a solicitat instituțiilor cu atribuții de supraveghere, monitorizare, control și care garantează siguranța plasării alimentelor pe piață să vină cu propuneri de modificare și completare a legislației în vigoare. Analizând propunerile prezentate de instituțiile responsabile, Comisia specială menționează că modificările și completările înaintate sunt preponderent cu caracter redacțional, nu vizează măsuri ce ar preveni, reduce sau elimina riscul pentru sănătatea umană și nu se referă la modificarea și completarea legilor de bază, dar la legislația conexă.

Totodată atenționăm că necesită a fi revizuită legislația primară și secundară cu privire la:

- mecanismul de efectuare a controlului și modul de contestare a controlului și/sau a rezultatelor controlului;
- mecanismul de suspendare a activității unităților din domeniu;
- mecanismul de achiziționare a produselor alimentare.

În urma activității sale, Comisia specială a ajuns la concluzia că este necesar de modificat Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995 și Codul Educației pentru a garanta un control mai eficient al procesului de recepționare a produselor alimentare de la agenții economici la momentul livrării lor în instituțiile de învățământ. Astfel, cu titlu de inițiativă legislativă, a fost înaintat proiectul de Lege nr. 51 din 6 martie 2017 pentru modificare și completarea unor acte legislative.

În prezent, serviciile de asistență medicală a copiilor și de control al calității produselor alimentare se acordă de către asistentul medical, care, conform art. 53 alin. (8) lit. b) din Codul Educației, face parte din personalul nedidactic al instituției de învățământ și se subordonează directorului instituției. Astfel, conducătorul instituției poate influența decizia asistentului medical privind calitatea produselor alimentare în procesul de recepționare a acestora de către comisia de triere din care face parte și asistentul medical.

O altă problemă este lipsa unei persoane calificate care să înlocuiască asistentul medical în perioada de concediu anual sau de boală, actualmente el fiind înlocuit de către un angajat al instituției care, în majoritatea cazurilor, nu are studii medicale. În această situație nu este garantată asistența medicală de calitate pentru copii.

Comisia specială propune modificarea și completarea Legii nr. 411/1995, anume la art. 51¹ alin. (1), care să prevadă trecerea asistenților medicali în subordinea centrelor medicilor de familie, cu suportarea cheltuielilor din fondul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Aceste modificări vor conduce la prestarea de servicii calitative medicale în cadrul instituțiilor de învățământ și la echidistanță în procesul de recepționare a produselor alimentare.

De asemenea, Comisia specială propune spre examinare și adoptare proiectul de Hotărâre cu privire la Raportul Comisiei speciale pentru eficientizarea cadrului legislativ privind alimentația copiilor în instituțiile preșcolare și de învățământ (se anexează).

4. Concluzii și recomandări

Concluzii

1. Unele entități ale administrației publice centrale și locale responsabile de asigurarea alimentației copiilor în instituțiile preșcolare și de învățământ se eschivează de la implementarea prevederilor cadrului legislativ și normativ ce reglementează domeniul dat.

2. Managementul defectuos, lipsa de integritate profesională a unor funcționari care s-au raliat la interesele economice ale unor întreprinderi au pus în pericol asigurarea copiilor din instituțiile preșcolare cu produse alimentare de calitate.

Recomandări:

– caietele de sarcini pentru participare la licitații să fie aprobate sau coordonate cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; după caz, reprezentantul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor poate fi inclus în grupul de achiziții pentru a garanta și supraveghea calitatea produselor;

– mecanismul de achiziționare a produselor alimentare să fie modificat prin crearea combinatelor alimentare pentru instituțiile de învățământ preșcolar și preuniversitar la nivelul autorităților publice locale de nivelul al doilea, care vor desfășura licitațiile, ceea ce ar permite sporirea gradului de transparență;

– combinatele alimentare vor angaja specialiști în domeniul alimentației care să verifice calitatea produselor livrate către întreprindere și, de la aceasta, spre instituțiile de învățământ, fapt ce ar exclude fenomenul vânzării ambulante și calitatea precară a produselor;

– să fie identificate sursele financiare ce ar permite renovarea și modernizarea blocurilor alimentare din incinta instituțiilor de învățământ.

Guvernul va asigura:

– elaborarea și prezentarea către Parlament a propunerilor privind modificarea și completarea legislației în vigoare în vederea asigurării alimentației calitative și sigure pentru viața și sănătatea copiilor în instituțiile de învățământ;

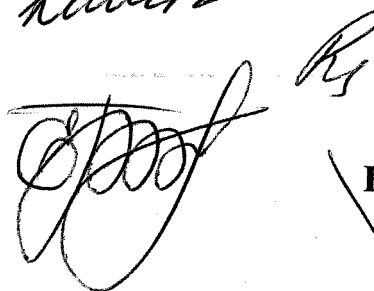
- implementarea de către ministere și alte autorități administrative centrale și locale a prevederilor cadrului legislativ ce reglementează domeniul alimentației copiilor în instituțiile de învățământ (preșcolar, primar și secundar);
- elaborarea actelor normative care ar reglementa aplicarea uniformă a legislației din domeniu.

Procuratura Generală va informa Parlamentul privind :

- acțiunile întreprinse pe marginea procesului penal privind depășirea atribuțiilor de serviciu de către persoanele publice din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor;
- implicarea funcționarilor din cadrul direcțiilor educație, tineret și sport din municipiul Chișinău în trucarea licitațiilor;
- acțiunile întreprinse pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de livrarea alimentelor alterate.

Deputați în Parlament:

 Radu MUDREAC

 Valentina ROTARU

 Elena BODNARENCO

Victor ROȘCA

 Lilian CARP

 Aliona GOȚA

 Boris GOLOVIN